

Posudek na bakalářskou práci Michaely Zahrádkové „Delikvence mládeže – diferenciacie dle vzdělanostní dráhy“

Bakalářská práce M. Zahrádkové se zabývá problematikou delikvence mládeže, kterou nahlíží z hlediska možných odlišností na základě typu školy, kterou děti navštěvují. Práce má klasické členění, kdy autorka nejprve stručně vymezuje základní pojmy, dále zmiňuje některé významné teorie kriminality a krátce pojednává i o problematice základních škol praktických (ZŠP) a zabývá se i romskou minoritou, která je na praktických školách více zastoupena. Ve výzkumné části autorka pracuje s výzkumem delikvence mládeže ISRD-2, k němuž učinila i vlastní dosběr dat zaměřený právě na populaci žáků z praktických základních škol.

Na bakalářské práci lze zejména ocenit vlastní iniciativu studentky, která se rozhodla již existující data doplnit právě o dodatečné šetření žáků ze ZŠP. I když se z hlediska velikosti vzorku jedná pouze jen o malou sondu, jsou i tak data poměrně cenná, neboť z pohledu delikvence může být tato populace velice zajímavá a jedná se o problematiku dosud jen velmi málo zkoumanou.

Z hlediska charakteru práce by se mělo jednat o teoreticko-empirickou studii. Autorka práce se sice snaží prezentovat určitý přehled teorií, nicméně uváděné informace jsou značně selektivní a často i nepřesné. Například v oddílu 3.4 o teoriích sociální kontroly (nazvaném nicméně Teorie sebekontroly) je několik přístupů poměrně nepřehledně promíšených a není mi ani zřejmé, proč jsou koncepce životní cesty (dráhy) uvedeny pod viktimologicky orientovanými teoriemi. Z hlediska tématu práce by bylo funkční zaměřit se pouze na teorie, které lze nějakým způsobem aplikovat na problematiku možných rozdílů v delikvenci mezi žáky s různými vzdělávacími drahami. Potom by i pro samotnou autorku bylo snazší vztáhnout vlastní výsledky výzkumu k teoretickým poznatkům, což nyní v práci nečiní, a přehled kriminologických teorií v práci působí poměrně samoúčelně. Stejně tak by takovýto postup autorce umožnil formulovat konkrétní výzkumné hypotézy, které by mohla na datech testovat, namísto neurčitého konstatování, že by delikvence u žáků ZŠP asi mohla být vyšší.

V empirické části textu jednoznačně chybí mnoho podstatných informací o dosběru. Vhodné by bylo jistě uvést složení vzorku podle pohlaví, o jaké ročníky se přesně jednalo, věkový průměr žáků a o kolik se liší od ostatních typů škol, ale zajímavá by byla jistě i zpráva o tom, jak obtížné bylo pro výzkum získat ředitele škol a samotné žáky a jak konkrétně probíhal sběr ve třídách. Tyto informace by nejenom umožnily čtenáři více ocenit úsilí, jež autorka výzkumu věnovala, ale byly by přínosné i z metodologického hlediska pro každého, kdo by připravoval výzkum na ZŠP. Z pohledu prezentace výsledků analýz lze mít k práci rovněž určité výhrady. Některé pasáže jsou nepřesné či neobratně formulovány, autorka nejspíše zaměňuje pojmy spolehlivost a statistická významnost (anebo se o statistické významnosti záměrně nezmiňuje?), zcela zmatečná je pak snaha okomentovat výsledky analýz na str. 27. Později v textu již autorka vztahy netestuje (anebo neuvádí jejich výsledky) a komentuje pouze rozdíly v procentech. Tento přístup by nebyl v principu špatný, nicméně v mnoha případech (např. podíl zjištěných a potrestaných činů) je počet dětí ze ZŠP vstupujících do analýz natolik nízký, že výsledky nemá vůbec smysl porovnávat a autorka by na tento fakt měla neustále upozorňovat (anebo tyto výsledky vůbec neuvádět). Konečně v množství prezentovaných informací se trochu ztrácejí i hlavní výsledky analýz, které by v závěru mohly být přehledněji shrnuty a interpretovány (a v ideálním případě vztaženy k teoriím a hypotézám).

Z formálního hlediska má pak práce přehlednou strukturu a i po jazykové stránce je až na několik drobností v pořádku. Nevhodné je však používání dvou stylů odkazování na literaturu zároveň, tedy formou v poznámkách pod čárou a v „závorkách“ přímo v textu. Také si nejsem příliš jistá, jestli všechny položky uváděné v seznamu literatury jsou v textu skutečně využívány (a je na ně tedy odkazováno).

Pro obhajobu práce bych ráda položila ještě několik otázek:

- Dokázala by autorka nalézt nějaké kriminologické teorie, které by bylo možno využít pro formulaci hypotéz o vztahu delikvence a typu školy (ať již pozitivním či nulovým)?
- Proč autorka prezentuje jednotlivé formy delikvence zvlášť a nepokusila se vytvořit a využít nějaký souhrnný ukazatel delikvence?
- Proč nezařadila účast na skupinové bitce do oddílu o násilné kriminalitě?
- A konečně kde nachází oporu pro své tvrzení: „Z teoretických pramenů vychází, že kriminalita mládeže roste [...]“ (str. 51)?

Předložená práce splňuje veškeré nároky kladené na bakalářskou práci, a doporučuji ji proto k obhajobě. Předběžně navrhuji klasifikaci v rozmezí velmi dobře / dobře v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze 23. srpna 2011

Mgr. Zuzana Podaná, Ph.D.
oponentka bakalářské práce